

ARAŞTIRMA/RESEARCH

EBELERİN MESLEKİ PROFESYONEL TUTUMLARI VE ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Yasemin SÖKMEN¹

Ayten TAŞPINAR²

Alınış Tarihi/Received	Kabul Tarihi/Accepted	Yayın Tarihi/Published
04.09.2019	22.04.2021	25.06.2021

Bu makaleye atıfta bulunmak için/Tocitethisarticle:
Sökmen Y, Taşpınar A. Ebelerin Mesleki Profesyonel Tutumları ve Etkileyen Faktörler. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2021; 24(2): 156-166. DOI: 10.17049/ataunihem.615169

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma, analitik-kesitsel tipte olup, Nisan-Haziran 2017 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, bir il merkezinde bulunan kamu hastanelerinde, toplum sağlığı merkezinde, bu merkeze bağlı aile sağlığı merkezlerinde ve ilde bulunan üniversitenin uygulama ve araştırma hastanesinde çalışan ebeler oluşturmuştur (N=378). Çalışmanın örneklemini ise, 277 ebe oluşturmuştur. Araştırmanın verileri “Ebe Tanıtım Formu”, “Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri”, “Sürekli Kaygı Ölçeği” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği” ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Statistical Package for the Social Sciences 18 programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, student t testi, Mann-Whitney U testi, Varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis H testi, Tukey testi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Ebelerin Mesleki Profesyonel Tutum Envanteri ölçeği puan ortalaması 137.27±12.88 (32-160), aile sağlık merkezi/toplum sağlığı merkezinde çalışanların, aylık 160 saat çalışanların, sadece gündüz çalışanların, mesleğini yeniden tercih edeceğini belirtenlerin, çalıştığı birimde severek çalışanların, mesleklerini yapmaktan memnun olanların, bilimsel faaliyetlere katılanların, mesleki derneğe üye olan/olmak isteyenlerin, bilimsel yayınları okuyanların ve yüksek lisans yapan/yapmakta olanların puan ortalamalarının istatistiksel düzeyde yüksek olduğu (p<0.05) ve ebelerin sürekli kaygı düzeyi puanları azaldıkça Mesleki Profesyonel Tutum Envanteri puanlarının arttığı (p=.000) bulunmuştur.

Sonuç: Ebelerin profesyonel tutum puanlarının orta düzeyde olduğu, ebelerin profesyonelliklerinin geliştirilmesi için kurum ve yöneticilerin ebelerin profesyonelliklerini etkileyen faktörleri dikkate alarak desteklemeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebelik; meslek; profesyonel tutum.

ABSTRACT

Professional Attitudes of Midwifery and Factors Affecting

Aim: This study was conducted to determine the professional attitudes of midwives and the factors affecting them.

Methods: The research is of analytical-cross-sectional type and was conducted between April-June 2017. The population of the study consisted of the midwives working in the public hospitals located in a city center, the community health center, the family health centers affiliated to this center and the application and research hospital of the university in the province (N=378). The sample of the study was 277 midwives. The data of the study were collected by “Midwife Information Form”, “Professional Attitude Inventory at Occupation” and “Rosenberg Self Esteem Scale”. In the analysis of the data, the Statistical Package for the Social Sciences 18 program was used. Descriptive statistics, student t test, Mann-Whitney U test, analysis of variance (ANOVA), Kruskal Wallis H test, Tukey test and Pearson Correlation analysis were used in the analysis of the data.

Results: Professional Attitude Inventory at Occupation mean score of midwives is 137.27±12.88 (32-160), those working in family health center/community health center, working 160 hours a month, only daytime workers, those who say they will re-prefer their profession, those who work in the unit they work fondly, those who are satisfied with their profession. The mean scores of those who participate in scientific activities, those who are/want to be a member of the professional association, those who read scientific publications, and those who have graduated/are doing a master's degree are statistically high (p<0.05), and as the trait anxiety level scores of midwives decrease, their Professional Attitude Inventory at Occupation increases (p=.000) was found.

Conclusion: It is recommend that the professional attitude scores of midwives are at a moderate level, and institutions and administrators should support midwives by taking into account the factors that affect their professionalism in order to improve their professionalism.

Keywords: Midwifery; Profession; professional attitude.

¹**Sorumlu Yazar:** Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, (Öğr. Gör.), ORCID:0000-0003-0044-4173, e-posta: yasemin.sokmen@omu.edu.tr

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, (Prof. Dr.), ORCID: 0000-0001-7918-2457, e-posta: aytaspinar@yahoo.com

GİRİŞ

Bir mesleğe özgü gelişen değerler, davranışlar ve amaçlar profesyonelliği oluşturmaktadır (1). Profesyonellik, “alanında eğitim almış uzman kişilerce yürütülen ve ilgili meslek örgütleriyle desteklenerek sunulan hizmet” olarak tanımlanmaktadır (2,3). Profesyonellik süreci bir bireyin bir mesleğe özgü bilgi, beceri, değer ve normları özümsemesi ile başlamaktadır (4). Anneden kıza, usta-çırak ilişkisi ile öğretilen ebeler mesleğinin son yıllarda teknolojik ve politik gelişmelerle birlikte ebelerin bilimsel araştırmalar yapması, mesleki örgütlenmesi, etik değerlerinin belirlenmesi, doktora eğitiminin başlaması profesyonellik kavramını getirmiştir (5-8). Profesyonellik, ebelerin topluma nitelikli sağlık bakım hizmet vermesi açısından önemli bir konudur.

Ebelik mesleği; topluma cinsel sağlık ve üreme sağlığı hizmeti, gebelik dönemi ile birlikte doğum öncesi, doğum, doğum sonu dönemde kadın, fetüs ve yenidoğana bakım ve destek sunan kilit bir meslektir (8,9). Günümüzde ebelerin mesleki bilgi ve tutumlarını davranış olarak sergilemesi, büyük sorumluluklar taşıması, toplum yararına topluma özverili hizmet sunması, bilgiden güç alması ve örgütlenmesi profesyonellik kriterlerine sahip olduğunun kanıtıdır. Bir mesleğin, mesleki standartlarının oluşturulmasında ve hizmet kalitesinde profesyonellik oldukça önemlidir. Çünkü mesleki profesyonelliğin etkilenmesi hem bireyi hem de kurumu etkileyerek hizmetlerinin kalitesinin aksamasına, hizmet alan ve hizmet verenlerde memnuniyetsizliğe neden olmaktadır (10,11).

Teknolojik ve politik değişimler sağlık sistemini etkilemekte ve sağlık hizmeti sunan ebelerin bilgili, saygılı, güvenilir, empati yapan, mahremiyete ve adalete önem veren bireyler olmasını istemektedir. Yani tecrübeli ebelerden ziyade, profesyonel ebeler talep edilmektedir. Türkiye’de yıllardır ebeğin görevi sadece doğum yaptırmak olarak görülmesiyle beraber şuan çalışma alanlarında sıkıntıların bulunması, standart bir eğitimin olmaması, etik kodlarının yeni belirlenmesi, ebelerin görev, yetki ve sorumluluklarını belirleyen yasal düzenlemelerde sıkıntılar bulunması, mesleki derneklere üye sayısının yetersiz olması, otonomiden uzaklaşarak tedavi hizmetlerine yönelmesi, bilimsel araştırmalara geç başlanması ebelerin profesyonel tutum geliştirmesinde engel teşkil etmektedir (6,8,12,13).

Ebelerin profesyonel tutumları ile ilgili yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olması, konu hakkında çalışan ebelere, ebe eğitimi veren akademisyenlere ve kurum yöneticilerine yol göstermesi düşünüldüğünden bu çalışma planlanmıştır. Çalışmanın amacı, ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını ve etkileyen faktörleri belirlemektir.

Araştırma Soruları:

- Ebelerin mesleki profesyonel tutumları nasıldır?
- Ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma, analitik-kesitsel tipte olup, Nisan-Haziran 2017 tarihleri arasında bir il merkezinde bulunan kamu hastanelerinde (iki devlet hastanesi, bir kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi), toplum sağlığı merkezinde (TSM), bu TSM’ye bağlı aile sağlığı merkezlerinde (ASM) ve il merkezinde bulunan üniversitenin uygulama ve araştırma hastanesinde yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, devlet hastanelerinde 89 (44+45), kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinde 150, TSM’de 11, ASM’lerinde 75 ve üniversite uygulama ve araştırma hastanesinde 53 olmak üzere 378 ebe oluşturmuştur. Örneklem sayısı, evreni bilinen örneklem yöntemiyle hesaplanmış (%95 güven aralığında) ve örneklem sayısı 191 bulunmuştur. Araştırma, 277 ebe ile tamamlanmıştır (n=277). Araştırmaya, diploması ebe olan tüm çalışanlar dahil edilmiş olup, özel hastanelerde ve özel polikliniklerde çalışan ebeler dahil edilmemiştir. Verilerin toplanmasında üç kez gidilmesine rağmen ulaşılamayan 43 ebe, ücretsiz/yıllık izinde/doğum izninde olan 17 ebe, farklı kurumlarda geçici göreve giden 11 ebe, ön uygulama yapılan 10 ebe ve çalışmaya katılmak istemeyen 20 ebe çalışmaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması: Veriler “Ebe Tanıtım Formu”, “Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri (MPTE)”, “Sürekli Kaygı Ölçeği (SKÖ)” ve “Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ)” ile toplanılmıştır.

Ebe Tanıtım Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda, ebelerin sosyo-demografik özelliklerini içeren 5 soru (yaş, medeni durum, çalışma yılı, aile tipi, eğitim durumu) ve mesleki bilgilerini içeren 14 soru (çalışma alanı, çalışılan kurum, çalışılan birim,

ortalama çalışma süresi, çalışma şekli, mesleği tercih etme nedeni, mesleği tekrar tercih etme durumu, ücret memnuniyeti, birimde severek çalışma durumu, meslek memnuniyeti, mezuniyet sonrası bilimsel toplantılara katılma, dernek üyeliği, mesleki bilimsel yayın okuma ve yüksek lisans yapma durumu) olmak üzere toplam 19 sorudan oluşmaktadır. Formun uygulama süresi 5-10 dakikadır.

Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri (MPTE): Erbil ve Bakır (11) tarafından geliştirilen envanter, mesleki eğitim ve gelişme, kişiler arası ilişkiler, sorunlara yaklaşım gibi konularda tutumu içeren sorulardan oluşan tek boyutlu bir envanteredir. Likert tipi geliştirilen ölçekte; 1: “bana hiç uymuyor”, 2: “bana uymuyor”, 3: “kararsızım”, 4: “bana biraz uyuyor” ve 5: “bana tamamen uyuyor” şeklinde puan verilmektedir. Envanterden en düşük 32, en yüksek 160 puan alınabilmektedir ve toplam puanın yükselmesi profesyonel tutumunun arttığını, puanın düşmesi profesyonel tutumun düştüğünü göstermektedir. Envanterin alfa güvenilirlik katsayısı 0.89 olup çalışmamızda envanterin alfa güvenilirlik katsayısı 0.85 olarak bulunmuştur. Ölçek ebeler tarafından kendi bildirim yöntemi ile 8-10 dakikada doldurulmuştur.

Sürekli Kaygı Ölçeği (SKÖ): Spielberger ve ark. (14) tarafından geliştirilmiş olup 14 yaş üzerinelere kaygıyı araştırmak amacı ile uygulanabilen bir testtir. Toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçe’ye uyarlanması Öner ve Le Compte (15) tarafından yapılmıştır. Sürekli Kaygı Ölçeği, bireyin yaşantısında kaygı yatıklığını saptamaktadır. Sürekli Kaygı dört sınıfta (hemen hiçbir zaman, bazen, çok zaman, hemen her zaman) toplanmaktadır. Bunlara doğrudan ya da düz ve tersine dönmüş iki tür ifade bulunmaktadır. Bu ikinci tür ifadeler puanlanırken 1 ağırlık derecesinde olanlar 4’e, 4 ağırlık derecesinde olanlar ise 1’e dönüştürülür. Tersine dönmüş ifadelerde 1 değerindeki cevaplar yüksek kaygıyı, 4 değerindeki cevaplar düşük kaygıyı göstermektedir. Ölçekten elde edilen puanlar 20 ile 80 arasında değişmekle beraber büyük puan yüksek kaygı seviyesini, düşük puan düşük kaygı seviyesini ifade etmektedir (15). Çalışmamızda ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı 0.79 olarak saptanmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ): Rosenberg (16) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye Çuhadaroğlu (17) tarafından

uyarlanan ölçek likert tip olup 10 maddeden oluşmaktadır. Soruların her biri “kesinlikle katılıyorum”, “katılıyorum”, “katılmıyorum”, “kesinlikle katılmıyorum” olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten elde edilen puanlar 0-30 arasında değişmekte ve 30 maksimum düzeyde benlik saygısı kabul edilmektedir. Türkçe’ye uyarlanmış ve geçerliliği ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin 10 değişken puanlaması bulunmaktadır. 1,2,4,6,7. ifadeler için kesinlikle katılıyorum “3”; katılıyorum “2”; katılmıyorum “1”; kesinlikle katılmıyorum “0”, 3,5,8,9,10. ifadeler için kesinlikle katılıyorum “0”; katılıyorum “1”; katılmıyorum “2”; kesinlikle katılmıyorum “3” olarak değerlendirilir. Çuhadaroğlu (17) ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısını 0.71 olarak saptamıştır. Çalışmamızda ise ölçeğin alfa güvenilirlik katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur.

Veriler, mesai saatleri içinde araştırmacı tarafından kurumlara gidilerek toplanmıştır. Ulaşılamayan ebelere ikinci ve üçüncü kez gidilmiştir. Araştırmaya dahil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak ebeler ile tanışılmış araştırmacının amacı hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmaya gönüllü olan ebelere veri toplama formları verilmiş ve kendilerinin doldurmaları sağlanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin istatistiksel analizi Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 18 programı ile student t test, Mann-Whitney U test, Varyans analizi (ANOVA), Kruskal Wallis H test, ileri analizler için Tukey testi ile değerlendirilmiştir. Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri ile SKÖ ve RBSÖ arasındaki ilişkiye değerlendirmek için Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmede anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmanın yapılabilmesi için etik kurul izni ve araştırmanın yapılacağı kurumlardan kurum izni alınarak Helsinki Deklerasyonu ilkelerine uygun olarak yapılmıştır. Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulundan 53043469-050.04.04 sayılı 2016/972 protokol numarası ile izin alınmıştır. Araştırmaya dahil edilme kriterleri göz önünde bulundurularak araştırmacının amacı hakkında bilgi verilerek katılmaya gönüllü olanlar dahil edilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Ebelerin mesleki profesyonel tutumları ve etkileyen faktörleri saptamak amacıyla yapılan

çalışmada, ebelerin MPTE puan ortalaması 137.27 ± 12.88 , cronbach α katsayısı 0.751 olarak saptanmıştır. Sivas İl Merkezinde çalışan ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, ebelerin MPTE puan ortalaması 142.00 ± 10.90 bulunmuştur (18). Farklı illerde lisans eğitimi alan ebelik öğrencilerinin mesleki profesyonellikleri ve mesleki profesyonelliklerini etkileyen etmenleri incelenmek amacıyla yapılan çalışmalarda, öğrencilerin MPTE puan ortalamaları 144.99 ± 14.00 ve 146.82 ± 12.00 olarak tespit edilmiştir (12,19). Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan ebe ve hemşirelerle yapılan çalışmada ise, ebelerin MPTE puan ortalaması 141.9 ± 10.3 bulunmuştur (20). Ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını inceleyen kısıtlı çalışma olması nedeniyle aynı

ölçeğin kullanıldığı hemşirelerle yapılan çalışmalarla da verilerin tartışılması yapılmıştır. Bolu il merkezinde devlet hastanesinde çalışan hemşirelerin MPTE puan ortalaması 140.28 ± 11.99 , Balıkesir’de 137.69 ± 12.9 , Malatya’da pediatri hemşirelerinin 131.2 ± 19.7 olarak saptanmıştır (21-23). Üniversite hastanelerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerini inceleyen çalışmalarda ise, MPTE puan ortalaması sırasıyla 134.97 ± 16.01 ; 135.38 ± 13.14 ; 137.39 ± 16.29 ; 138.33 ± 11.36 olarak saptanmıştır (24-27). Bir vakıf üniversite hastanesine bağlı altı farklı ildeki sağlık merkezlerinde çalışan hemşirelerin MPTE puan ortalaması ise 140.3 ± 15.4 tespit edilmiştir (28). Çalışmamızda ebelerin MPTE puan ortalaması ebe ve hemşirelerle yapılan bu araştırmaların bulgularına benzer saptanmıştır.

Tablo 1. Ebelerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (n=277)

Sosyo-Demografik Özellikler	n	%	Ort.	SS	İstatistiksel Analiz	p
Yaş						
≥ 35	63	22.7	138.98	13.28	.95 ^a	.417
36-40	64	23.2	138.06	10.50		
41-45	92	33.2	135.63	14.64		
≤ 46	58	20.9	137.17	11.80		
Yaş ortalaması \pm SS*: 40.32 ± 6.65 yıl (Min-Max:24-56)						
Çalışma yılı						
≥ 19	105	37.9	138.50	12.33	1.46 ^a	.232
20-25	92	33.2	137.61	11.74		
≤ 26	80	28.9	135.29	14.65		
Çalışma yılı ortalaması \pm SS*: 20.08 ± 8.09 yıl, (Min-Max:2-39)						
Medeni Durum						
Evli	222	80.1	136.92	12.43	.92 ^b	.358
Bekar	55	19.9	138.71	14.58		
Aile Tipi						
Çekirdek	261	94.2	137.52	12.67	1.71 ^c	.403
Geniş	16	5.8	133.13	16.14		
Eğitim Durumu						
Sağlık meslek lisesi mezunu	111	40.0	137.36	13.78	7.14 ^d	.068
Önlisans mezunu	46	16.6	135.22	12.22		
Lisans mezunu	109	39.4	137.17	12.29		
Yüksek lisans mezunu	11	4.0	146.18	8.75		

*Standart Sapma, ^aVaryans analizi (ANOVA), ^bstudent t testi, ^cMann-Whitney U testi, ^dKruskal Wallis H-testi

Ebelerin yaş ortalaması 40.32 ± 6.65 yıl, çalışma yılı ortalaması 20.08 ± 8.09 yıl, ebelerin %80.1’inin evli olduğu, %94.2’sinin çekirdek aileye sahip olduğu, yaklaşık beşte ikisinin sağlık

meslek lisesi ve yine beşte ikisinin lisans mezunu olduğu, sadece 31 (%11.2) ebenin lisansüstü eğitim yaptığı/yapmakta olduğu bulunmuştur (Tablo 1). Çalışmamıza katılan ebelerin yarısının

lisansüstü eğitim yaptığı/yapıyor olduğu ve yapmak istediği meslek ve toplum adına olumlu bir yaklaşımdır. Çalışmamızda, 35 yaş ve daha küçük olan, 19 yıl ve daha altında çalışan, bekar, çekirdek aile tipinde, yüksek lisans yapan ebelerin MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu, fakat bu değişkenlerin ebelerin profesyonelliklerini istatistiksel olarak etkilemediği saptanmıştır ($p>.05$). Esen (20)'in çalışmasında, yaşın, eğitim durumunun ve çalışma yılının, Toker (18)'in çalışmasında da, yaşın, medeni durumun ve eğitim durumunun ebe ve hemşirelerin MPTE puan ortalamasını etkilemediği saptanmıştır. Hemşirelerle yapılan çalışmalarda, yaşın, çalışma yılının, çocuk sahibi olmanın, alınan eğitimi yeterli bulmanın MPTE puan ortalamasını istatistiksel olarak olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (24,26-28). Yapılan araştırmalarda bulgularımızı destekleyen çalışmaların yanında desteklemeyen bulgular da bulunmaktadır. Bunun nedeni, araştırmamıza alınan ebelerin standart bir eğitim sürecinden geçmemeleri, kendi alanları dışında birimlerde çalışmaları ile ilişkilendirilebilir.

Ebelerin %73.6'sının ikinci/üçüncü basamak sağlık hizmetlerinde çalıştığı, %53.2'sinin kendi mesleki alanı ile ilgili bir birimde çalıştıkları, %57.8'inin aylık 161-260 saat arası çalıştığı ve %41.2'sinin gündüz ve nöbet usulü şeklinde çalıştıkları saptanmıştır (Tablo 2). Çalışmamızda, ebelerin çalıştığı kuruma göre MPTE puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, yapılan ileri analizde (Tukey testi) bu farkın ASM/TSM ile kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinde çalışan ebeler arasında ($p=.008$) ve ASM/TSM ile devlet hastanelerinde çalışan ebeler arasında ($p=.007$) olduğu saptanmıştır. Erol ve Türk (27)'ün iki ayrı şehirde bulunan devlet hastanesi ile üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerin profesyonel tutumlarını incelediği çalışmada da, hemşirelerin çalıştığı kurumun MPTE puan ortalamalarını etkilediği, devlet hastanelerinde çalışan hemşirelerin profesyonel tutum puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Çalışmamızda, ebelerin çalıştığı birime göre MPTE puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır ($p=.001$). Yapılan ileri analizde (Tukey testi) bu farkın, ASM/TSM'de çalışan ebeler ile dahili/cerrahi birimde çalışan ebeler arasında ($p=.002$) ve yenidoğan/YYB/çocuk servisinde çalışan ebeler ile ASM/TSM'de çalışan ebeler ($p=.032$) arasında olduğu

saptanmıştır. Literatür incelendiğinde, çalışılan birimin MPTE puan ortalamasını etkilediğini gösteren çalışmalar (18,27) dışında, çalışılan birimin MPTE puan ortalamasını etkilemediğini gösteren çalışmalar da (24,28) bulunmaktadır. Çalışmamızda, ebelerin çalışma şeklinin MPTE puan ortalamasını istatistiksel düzeyde etkilediği, yapılan ileri analizde (Tukey test) sadece gündüz çalışan ve sadece nöbet tutarak çalışan ebelerin gündüz ve nöbet tutarak (karma) çalışan ebelere göre MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p=.000$; $p=.021$). Benzer şekilde ebelerin mesleki profesyonelliklerini inceleyen bir çalışmada da, sürekli gündüz çalışma şeklinin MPTE puan ortalamasını istatistiksel düzeyde artırdığı bulunmuştur (18). Bolu'da hemşireler ve Malatya il merkezinde pediatri hemşireleri ile yapılan çalışmalarda, sürekli gündüz çalışan hemşirelerin MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (21,23). Bu bulguların aksine bir vakıf üniversitesine bağlı altı farklı ilde çalışan hemşirelerle yapılan çalışmada, çalışma şeklinin MPTE puan ortalamasını etkilemediği tespit edilmiştir (28). Hastanelerde ve doğum odası/obstetri/jinekoloji kliniğinde çalışan ebelerin profesyonel tutum puanlarının daha düşük olması nöbet usulü ve yoğun çalışmalarına, çalışma saatlerinin fazla olmasına, aldıkları eğitime yönelik alanlarda çalışmamalarına bağlı olabilir. Ülkemizde birinci basamak sağlık hizmetlerinde çalışan ebelerin bağımsız rollerini (eğitim, danışmanlık gibi) ASM/TSM'de daha fazla uygulayabilmeleri, çalışma saatlerinin aylık 160 saati geçmemesi ve bu merkezlerde sadece gündüz çalışılması gece nöbetlerinin olmaması bu merkezlerde çalışan ebelerin MPTE puan ortalamasının hastanede çalışan ebelerin puan ortalamasından daha yüksek olmasına neden olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda “yeniden tercih etme fırsatınız olsa mesleğinizi yeniden tercih eder misiniz?” sorusuna ebelerin %62.1'inin tercih etmem dedikleri, %81.6'sının alınan ücretten memnun olmadıkları saptanırken, %69'unun çalıştıkları birimde severek çalıştıkları ve %64.3'ünün mesleğini yapmaktan memnun oldukları saptanmıştır (Tablo 3). Çalışmamızda mesleğimi yeniden tercih ederim diyenlerin tercih etmem diyenlere göre, çalıştıkları birimde severek çalışanların severek çalışmadığını belirtenlere göre ve mesleklerini yapmaktan memnun olduğunu belirtenlerin mesleğini yapmaktan memnun olmayanlara göre MPTE

puan ortalamalarının (sırasıyla; $p=.001$; $p=.007$ ve $p=.000$) daha yüksek olduğu bulunurken, aldıkları ücretten memnuniyet durumu ebelerin profesyonel tutumlarını etkilemediği (Tablo 3) bulunmuştur ($p=.105$).

Tablo 2. Ebelerin Çalışma Alanlarına Göre Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (n=277)

Çalışma Alanları	n	%	Ort.	SS	İstatistiksel analiz	p
Çalışma Alanı						
ASM/TSM**	73	26.4	141.83	12.32	3.59 ^b	.000
Kamu ve Üniversite Hastanesi	204	73.6	135.64	13.07		
Çalışılan Kurum						
ASM/TSM	73	26.4	141.83	12.94	4.60 ^a	.004
Devlet hastaneleri	59	21.3	134.64	13.56		
Kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesi	113	40.8	135.71	11.91		
Üniversite hastanesi	32	11.5	137.28	12.68		
Çalışılan Birim						
Dahili/cerrahi	94	33.8	134.60	12.65	4.25 ^a	.002
ASM/TSM	73	26.4	141.83	13.14		
Yenidoğan/YYB***/çocuk servisi	37	13.4	134.46	12.56		
Eczane/enfeksiyon/SFT****/poli klinik	36	13.0	138.77	12.91		
Doğum odası/obstetri/jinekoloji kliniği	37	13.4	136.81	11.43		
Aylık Çalışma Süresi (saat) (n=275)*****						
40-159	4	1.5	133.50	13.03	7.08 ^d	.029
160	112	40.7	139.09	14.18		
161-240	159	57.8	136.00	11.97		
Aylık çalışma süresi ortalaması SS:136,19±31,20 saat, (Min-Max:40-260)						
Çalışma Şekli						
Sadece gündüz	115	41.5	140.08	12.56	8.51 ^a	.000
Sadece nöbet	48	17.3	139.38	10.53		
Gündüz ve nöbet	114	41.2	133.57	13.28		

Aile Sağlığı Merkezi/Toplum Sağlığı Merkezi, *Yenidoğan Yoğun Bakım, ****Solunum Fonksiyon Testi
*****Çalışmamıza katılan iki ebe, aylık çalışma süresini bildirmemiştir.

^aVaryans analizi (ANOVA), ^bStudent t testi, ^cMann-Whitney U testi, ^dKruskal Wallis H-test

Bekru ve ark (29)'nın çalışmasında, ebelerin %52.9'unun mesleğini yapmaktan memnun olduğu, Akbaba ve ark (30)'nın çalışmasında, ebelerin %82.7'si mesleğinin ekonomik imkanlarını kısmen yeterli/yetersiz bulduğu saptanmıştır. Ebeler bölümünde lisans eğitimi alan öğrencilerle yapılan çalışmalarda, ebeler mesleğini tekrar seçeceğini belirten öğrencilerin MPTE puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur (12,21). Hemşirelerle yapılan

çalışmalarda mesleki, memnuniyet, mesleği sevme ve mesleği yeniden tercih etme durumlarının MPTE puan ortalaması yükselttiği saptanmıştır (21,22,25,26). Bulgularımızın aksine Toker (18)'in ebelerin mesleki profesyonel tutumlarını incelediği çalışmada ise, mesleği isteyerek seçme ve mesleği sevme durumunun MPTE puan ortalamasını etkilemediği tespit edilmiştir. Ebeler öğrencilerinin mesleğini yeniden tercih edeceğini bildirmesi mesleki

profesyonellik açısından sevindiricidir. Araştırmamızın bulguları hemşirelerle yapılan çalışmaların bulgularıyla benzerdir. Ebelerin işgücünün artırılması, topluma faydalı olabilmeleri için hem işlerini severek yapmaları hem de yaptıkları işten memnun

olmaları gerekmektedir. Çalışmamızda bu durumun ebelerin çalışma saatlerinin fazla olması, alınan ücretten memnun olunmaması, alan dışında görev yapmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 3.Ebelerin Mesleklerine İlişkin Görüşlerine Göre Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (n=277)

Görüşler	n	%	Ort.	SS	İstatistiksel analiz	p
Mesleğini Yeniden Tercih Etme Durumu						
Tercih ederim	105	37.9	140.55	10.34	3.36 ^b	.001
Tercih etmem	172	62.1	135.27	13.86		
Alınan Ücretten Memnuniyet Durumu						
Memnun	51	18.4	139.92	10.36	1.62 ^b	.105
Memnun değil	226	81.6	136.68	13.33		
Çalıştığı Birimde Severek Çalışma Durumu						
Seviyor	191	69.0	138.75	12.73	5.09 ^a	.007
Sevmiyor	39	14.0	131.95	12.29		
Kararsız	47	17.0	135.70	12.89		
Mesleğini Yapmaktan Memnun Olma Durumu						
Memnun	178	64.3	140.02	10.74	15.94 ^a	.000
Memnun değil	43	15.5	128.15	17.25		
Kararsız	56	20.2	134.95	12.31		

^aVaryans analizi (ANOVA), ^bStudent t testi,

Araştırmamızda yaklaşık beş ebeden sadece birinin (%19.1) meslekleriyle ilgili bir derneğe üye oldukları ve üye olmayanların büyük çoğunluğunun (%65.6) üye olmayı düşünmedikleri bulunmuştur (Tablo 4). İzmir il merkezinde yapılan bir çalışmada, ebelerin %13.7'sinin meslekleriyle ilgili derneğe üye olduğu, üye olmayanların ise %70.2'sinin üye olmayı düşünmediği ya da kararsız olduğu saptanmıştır (31). Toker ve ark (32)'nin çalışmasında, ebelerin %8.8'inin, Bilgin ve ark (33)'nin çalışmasında ise, %30.5'inin meslekleriyle ilgili derneğe üye olduğu saptanmıştır. Ebe ve hemşirelerle yapılan başka bir çalışmada ise, ebe ve hemşirelerin %37.3'ünün derneğe üye olduğu tespit edilmiştir (34). Bir mesleğin profesyonel bir meslek olması için mesleki örgütlenmesinin iyi olması gerekir (6). Bulgularımız ve diğer çalışmaların bulguları benzer şekilde ebelerin ve hemşirelerin mesleki örgütlenmelerinin beklenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Mesleki örgütlerin örgütlere üyeliklerin düşük düzeyde kalmasının nedenlerini araştırmaları, çözüm yollarına gitmeleri ve örgütlenme bilincinin öğrencilikte

verilmeye başlanmasının gerekliliği düşünülmektedir. Bulgularımız derneklere üye olan ebelerin profesyonel tutum puanlarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (p=.000), (Tablo 4). Benzer şekilde derneklere üye olan yenidoğan hemşirelerinin profesyonel tutum puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (23).

Araştırmamızda ebelerin %76.2'sinin ebellekle ilgili bilimsel yayınları (makale, kitap, dergi vs.) takip ettikleri ve mesleki bilimsel yayınları takip edip okuyanların bilimsel yayınları okumayanlara göre MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu saptanmıştır (p=.001), (Tablo 4). Aydın ve ark. (35)'nin ebe ve hemşirelerin %56.2'sinin düzensiz olarak bilimsel yayınları takip ettiklerini saptamıştır. Ege bölgesinde bir üniversite hastanesinde çalışan hemşirelerle yapılan çalışmada, hemşirelerin %28.4'ünün meslekle ilgili yayınları takip ettiği ve meslekleri ile ilgili yayınları takip edenlerin MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (26). Profesyonel meslek olmanın temel şartlarından birisi olan bilgi, bilimsel faaliyetlere

katılım ve bilimsel yayınların takibi ile güncellenir. Bu nedenle ebelerin bilimsel faaliyetlere katılımlarını engelleyen kurumsal nedenlerin çözümünde yöneticilere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Tablo 4: Ebelerin Mesleki Derneklere Üye Olma, Bilimsel Yayın Okuma ve Yüksek Lisans Yapmayı Düşünme ve Bilimsel Faaliyetlere Katılma Durumlarına Göre Meslekte Profesyonel Tutum Envanteri Puan Ortalamasının Karşılaştırılması (n=277)

Değişkenler	n	%	Ort.	SS	İstatistiksel analiz	p
Derneklere Üye Olma Durumları						
Üye	53	19.1	144.62	9.62	4.79 ^b	.000
Üye değil	224	80.9	135.54	12.96		
Bilimsel Yayın Okuma Durumu						
Okuyor	211	76.2	138.70	12.91	3.34 ^b	.001
Okumuyor	66	23.8	132.73	11.78		
Yüksek Lisans Yapmayı İsteme Durumu						
İstiyor	115	41.5	139.73	11.29	13.23 ^a	.000
Şu an yapıyor/daha önce yapmış	31	11.2	144.16	9.77		
İstemiyor	131	47.3	133.50	13.69		
Kongreye Katılım						
Katıldım	71	25.6	141.90	10.67	3.58 ^b	.000
Katılmadım	206	74.4	135.68	13.21		
Sempozyuma Katılım						
Katıldım	59	21.3	141.63	11.40	2.96 ^b	.003
Katılmadım	218	78.7	136.10	13.03		
Konferansa Katılım						
Katıldım	97	35.0	140.15	11.33	2.76 ^b	.006
Katılmadım	180	65.0	135.73	13.42		
Seminere Katılım						
Katıldım	114	41.2	140.32	11.18	3.43 ^b	.001
Katılmadım	163	58.8	135.15	13.58		
Kursa Katılım						
Katıldım	190	68.6	138.26	12.13	1.88 ^b	.061
Katılmadım	87	31.4	135.14	14.23		
Hizmet İçi Eğitime Katılım						
Katıldım	254	91.7	137.35	12.89	0.31 ^c	.756
Katılmadım	23	8.3	136.48	12.99		

^aVaryans analizi (ANOVA), ^bStudent t testi, ^cMann-Whitney U testi

Araştırmamızda ebelerin %41.5'ini lisansüstü eğitim yapmak istediği, %11.2'sini lisansüstü eğitim yaptığı/yapmakta olduğu bulunmuştur. Ay ve ark (36)'nın ebelik öğrencilerinin mesleki algıları ve kariyer planlarını belirlemeyi amaçladığı çalışmada, ebelik öğrencilerinin %26.3'ünün lisansüstü eğitim yapmayı düşündükleri bulunmuştur. Çalışmamızda lisansüstü eğitim yapmak isteyen/yapan ebelerin sayısının yüksek olması sevindiricidir. Çalışmamızda ebelerin meslekleri

ile ilgili yüksek lisans yapmayı isteme durumlarının MPTE puan ortalamalarını etkilediği, yapılan ileri analizde (Tukey testi) yüksek lisans yapan ve yapmak isteyen ebelerin yüksek lisans yapmak istemeyen ebeler göre MPTE puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (p=.000), (Tablo 4).

Ebelerde mezuniyet sonrası kongre (%25.6), sempozyum (21.3), konferans (%35.0) ve seminere (%41.2) katılım oranlarının düşük, kurs (%68.6) ve hizmet içi eğitime (%91.7)

katılım oranlarının ise yüksek olduğu bulunmuştur (Tablo 4). Aydın ve ark (35)'nin çalışmasında, ebelerin %70.3'ünün, Çankaya ve ark. (37)'nin çalışmasından ebelerin %63.5'inin bilimsel toplantılara katıldığı saptanmıştır. Çalışmamızda mezuniyet sonrası bilimsel faaliyetlerden kongre, sempozyum, konferans ve seminere katılan ebelerin MPTE puan ortalamaları katılmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur (sırasıyla; p=.000; p=.003; p=.006 ve p=.001). Hemşirelerin mesleki profesyonel tutumlarını inceleyen çalışmalar, hizmet içi eğitimlere ve kurum içi bilimsel faaliyetlere

katılım ile MPTE puan ortalaması arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır (21,26,28). Benzer şekilde yapılan başka bir çalışmada da, bilimsel aktivitelere katılan ve dernek üyeliği bulunan hemşirelerin profesyonel değerleri yüksek sonuçları yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Çalışma bulguları mesleki alanda kendisini geliştirme ve bilimsel gelişmelerin takibini yapma ebelerin profesyonel tutumlarını geliştirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla ebelerin bilimsel toplantılara katılımlarının desteklenmesi gerekmektedir.

Tablo 5.Ebelerin Mesleki Profesyonel Tutum Envanteri, Rosenberg Benlik Saygı Ölçeği ve Sürekli Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki (n=277)

PearsonKorelasyon Analizi	MPTE	SKÖ	RBSÖ
MPTE	-		
SKÖ	-.300**	-	
RBSÖ	-.004	.146*	-

*p<.05, **p < .01

MPTE: Mesleki Profesyonel Tutum Envanteri, SKÖ: Sürekli Kaygı Ölçeği, RBSÖ: Rosenberg Benlik Saygı Ölçeği

Ebelerin SKÖ puanları ile MPTE puanları arasında zayıf seviyede, negatif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu, RBSÖ puanları ile MPTE puanları arasında anlamlı ilişki olmadığı, SKÖ puanları ile RBSÖ puanları arasında zayıf seviyede, pozitif yönde ve istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 5). Ebelerin kaygıları azaldıkça mesleklerinde profesyonel tutumlarının arttığı sonucu ebelerde hem kişisel hem de mesleki kaygı nedenlerinin araştırılmasının ve kaygıya yönelik bireysel baş etme mekanizmaların geliştirmesinin önemini göstermektedir. Ebelerin benlik saygısının mesleki profesyonel tutumları üzerindeki etkisini inceleyen yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu düşünmekteyiz.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada kullanılan veriler ebelerin öz bildirimlerine göre doldurulmuş olduğundan sadece araştırmaya katılan ebeleri temsil etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın bulguları, ebelerin profesyonel tutum puanlarının orta düzeyde olduğunu, ASM/TSM'de çalışmanın, aylık ortalama 160 saat ve sadece gündüz/nöbet usulü çalışmanın,

mesleğinden memnun olmanın, meslek ile ilgili kongre, sempozyum, konferans, seminere katılmanın, mesleki derneğe üye olmanın, mesleki konularda bilimsel yayın okumanın, lisans üstü eğitim yapmanın/yapmakta olmanın mesleki profesyonel tutumları etkileyen faktörler olduğu bulunmuştur. Ayrıca ebelerin sürekli kaygı puanları azaldıkça MPTE puanlarının arttığı ve benlik saygılarının mesleki profesyonel tutumlarını etkilemediği bulunmuştur. Ebelerin mesleki profesyonel tutumlarının önemine ilişkin farkındalığı arttıracak uygulamaların planlanması ve uygulanması, mesleki profesyonel tutumlarını etkileyen mesleki sorunların iyileştirilmesi ile başarılı sonuçların elde edilebileceğini düşünmekteyiz. Hastanelerde çalışan ebelerin profesyonel tutumlarının düşük olmasına neden olan faktörleri araştıran detaylı çalışmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını açıklamışlardır.

Yazar Katkısı: Araştırma fikir ve tasarım; Y.S., A.T.; veri toplama; Y.S.; veri analizi; Y.S., A.T.; yazım ve eleştirel inceleme; Y.S., A.T. tarafından yapılmıştır.

KAYNAKLAR

1. Mueller P. Teaching and Assessing Professionalism in Medical Learners and Practicing Physicians. *Rambam Maimonides Medical Journal* 2015;6(2):1-13.
2. Baltaş A. Başarı İçin Pasaport: Profesyonel Davranış. *Kaynak Dergisi* 2003;14.
3. Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Özkan DS. Mesleki Profesyonellik ve Bir Meslek Mensupları Olarak Hemşirelik Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi* 2011;9(2):39-59.
4. Alidina K. Professionalism in Post-Licensure Nurses in Developed Countries. *Journal of Nursing Education and Practice* 2013;3(5):128-37.
5. Öner Altıok H, Üstün B. Profesyonellik: Kavram Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi* 2014;7(2):151-55.
6. Karaman ÖE, Okumuş H. Ebelik Öğrencilerinin Görev Tanımları ve Yeterlilik Alanlarına Göre Kendilerini Değerlendirmeleri. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2015;18(3):189-95.
7. Özbek H, Ertekin Pınar Ş. Ebelik Mesleğinde Doktora Eğitiminin Önemi. *Türkiye Klinikleri Sağlık Bilimleri Dergisi* 2020;5(1):145-9.
8. Kızılca Çakaloz D, Çoban A. Profesyonel Bir Meslek Olarak Ebelik: Lisansüstü Program Öğrencileri Ne Düşünüyor? Tek Durumlu Bir Örnek Olay Çalışması. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2019;22(4):239-48.
9. United Nations Population Fund (UNFPA), The International Confederation of Midwives supports midwives (ICM), World Health Organization (WHO). The state of the world's midwifery 2014 a universal pathway. A woman's right to health. New York: UNFPA; 2014. p.228.
10. Beydağ KD, Arslan H. Kadın Doğum Kliniklerinde Çalışan Ebe ve Hemşirelerin Profesyonelliklerini Etkileyen Faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2008;3(7):75-87.
11. Erbil N, Bakır A. Meslekte Profesyonel Tutum Envanterinin Geliştirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2009;6(1):290-302.
12. Ozkahraman Koç S. Factors Affecting the Professionalism of Midwifery Students. *International Journal of Scientific and Technological Research* 2019;5(2):55-61.
13. Karaca Saydam B. Profesyonel Bir Meslek Olarak Türkiye'de Ebelik. *Sağlık ve Toplum* 2015;25(1):3-9.
14. Spielberger CD, Gorsuch RL, Lushene RE. *Manual for Statü-Trait Anxiety Inventory*. California: Consulting Psychologists Press; 1970.
15. Öner N, Le Compte A. *Durumluk/Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı*. İstanbul: İstanbul Boğaziçi Üniversitesi Yayınları; 1983.
16. Rosenberg M. *Society and The Adolescent Self-Image*. New Jersey: Princeton University Press; 1965.
17. Çuhadaroğlu F. *Adölesanlarda Benlik Saygısı*. Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı. Uzmanlık Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, 1986.
18. Toker S. Sivas İl Merkezinde Çalışan Ebelerin Meslekte Profesyonel Tutumlarının Belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi, 2016.
19. Ertekin Pınar Ş, Cesur B, Duran Ö, Güler E, Üstün Z, Abak G. Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Profesyonellikleri ve Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2013;8(23):19-37.
20. Esen B, Karakoç A. Yenidoğan Yoğun Bakım Ebe ve Hemşirelerin Etik İnkilemleri ve Mesleki Profesyonellik Düzeyleri ile İlişkisi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi* 2016; 6: 30-46.
21. Demir Dikmen Y, Yönder M, Yorgun S, Usta YY, Umur S, Aytekin A. Hemşirelerin Profesyonel Tutumları ile Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2014;17(3):158-64.
22. Karadaş A, Kaynak S, Duran S, Ergün S. Hemşirelerin Profesyonellik Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018;7(3):74-80.
23. Zengin M, Yayan EH, Yıldırım N, Akın E, Avşar Ö, Mamiş E. Pediatri Hemşirelerinin Profesyonel Değerlerinin Profesyonel Tutumlarına Etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2018;5(3):316-23.
24. Bayraktar D, Yılmaz H, Khorshid L. Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Profesyonel Tutumlarının İncelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 2016;32(3):65-74.
25. Tarhan G, Kılıç D, Yıldız E. Hemşirelerin Mesleğe Yönelik Tutumları ile Mesleki Profesyonellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gülhane Tıp Dergisi* 2016;58(4):411-6.
26. Ertürk C, Özmen D. Hemşirelerin Profesyonel Tutumlarını Yordayan Değişkenlerin Belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 2018;11(3):191-9.
27. Erol F, Türk G. Assessing the Caring Behaviours and Occupational Professional Attitudes of Nurses. *Journal of Pakistan Medical Association* 2019;69(6):783-7.
28. Şenol F, Uğurlu Z. Farklı Kuşaklardaki Hemşirelerin Mesleki Profesyonel Tutumlarının Belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum* 2019;29(1):45-53.
29. Bekru ET, Cherie A, Anjulo AA. Job Satisfaction and Determinant Factors Among Midwives Working at Health Facilities in Addis Ababa, Ethiopia. *Plus One* 2017;12(2):16.

30. Akbaba M, Öztaş D, Kurt B, Sanaç G. Sağlık Evi Ebelerinin Çalışma Koşulları ve Memnuniyet Durumlarının Araştırılması. *Sakarya Tıp Dergisi* 2018;8(2):344-51.
31. Ekşioğlu A, Demirelöz Akyüz M, Yücel U, Hadımlı A, Baykal Akmeşe Z, Çakır Koçak Y, ve ark. Doğum Hastanelerinde Çalışan Ebelerin Mesleki Örgütlenme Durumlarının ve Beklentilerinin İncelenmesi: İzmir İli Örneği. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 2021;30(1):53-9.
32. Toker E, Turan Z, Seçkin Z. Bir Hastanede Çalışan Ebelerin Mesleki Örgütlenme Durumu, İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi. *Sağlık ve Toplum* 2020;20(1):88-97.
33. Bilgin Z, Kocabey MY, Yeşilyurt G, Öztürk D. Ebelerde Örgütlenme ve İş Doyumlarının Belirlenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2017;4(1):10.
34. Doğan Merih Y, Arslan H. Hemşire ve Ebelerin Mesleki Bilinç-Örgütlenmeye Yönelik Görüşlerinin ve İş Doyumlarının Belirlenmesi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi* 2012;9(3):40-6.
35. Aydın Y, Adıgüzel A, Topal EA. Ebe ve Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Journal of Human Rhythm* 2015;1(4):168-75.
36. Ay F, Keçe M, İnci İ, Alkan N, Acar G. Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Algıları ve Kariyer Planlarını Etkileyen Faktörler. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018;7(2):74-82.
37. Çankaya S, Kaynar BN, Çöker G, Alp M, Acar ED, Bayrambey Z ve ark. Ebelerin Araştırma Yapma ve Araştırma Sonuçlarını Bakımda Kullanma ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi* 2018;9(2):177-84.
38. Göriş S, Kılıç Z, Ceyhan Ö, Şentürk A. Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi* 2014;5(3):137-42.